

MASAL KEDİSİ

Nedim Atak

- Sevgili büyüklerim masal kitaplarında fasulye ağacının ne kadar yükseğe çıkabileceği konusunda bana ve bütün çocuklara yalan söylediler. “Dev” adı verilen ve bir ayağı bilmem nerede, diğeri bizim buralarda kocaman tek gözlü adamın her an ortaya çıkabileceği korkusunu yarattılar. “İki çocuk varmış, ormanda pastadan bir ev bulmuşlar ve içindeki cadı çocuklardan kurabiye yapıyormuş.” diye, köşedeki pastane sahibi şişman kadından uzun süre korktum. Batı’dan gelen masallara göre daha masum olan Dede Korkut Masalları için, aslında birer masaldır deyip, bunları neden anlattıklarını da “doğru yolu göstermek” diye yutturmaya çalıştılar; ya da bana öyle geldi. Ayla’ya “Seni seviyorum.” dediğimde bana “Masal anlatma, gerçek hayattan haberin yok senin, biz farklıyız.” dedi... Bana kendi masalımda yaşama şansı bile vermedi...

Demek ki sadece o kitaplardakiler değil, gerçek hayatta da yaşadığımız bazı şeyler de mesela benim işsiz olmam bir masal sadece... Okuduğum okullar da... İçinde devler olmayan, kanatlı atların ders vermediği motor sanat okulum da saçma, evde babamın; “Bir masalda yaşıyorsun, bir sanat öğren, elin bir iş tutsun, doğru dürüst bir kız buluruz, hayatın düzene girer.” demesi de... Ayla, doğru dürüst bir kız değil, demek ki o puf diye yok olan masal enayilerinden biri. Tanıdığım bütün güzel kızlar sadece masal kahramanı heriflerle el ele tutuşup gidecek kadar salak; bilmiyorlar ki bir gün hepsi puf diye yok olup gidecek...

Son iki yılın diğer işsizlerle birlikte kuyrukta geçtiği, babamın sürekli; “Kendine bir iş bul, bak sanayi burnumuzun dibi, her camda ilanlar var.” diyerek kafamı ütülediği gerçeğiyle yaşamak kadar güzel bir şey olabilir mi? Babam “Nerede harcıyorsun paraları, yoksa içki falan mı içiyorsun o hırbo arkadaşlarınla!” dediğinde, “Verdiğin iki buçuk lirayla sinemaya bile gidilmez.” demek, o iki buçuk liradan da olmak

sonucunu doğuracağından çenemi tutuyordum. Akşamları kendimi tarih kitaplarına verdim, masal yerine çocuklara bunları anlatsalar diye düşünüyordum. Ayla fantezimi de kitapların içinde yaşıtıyordum; “Şu savaş bitsin, dönüp seninle evleneceğim.” diyordum ya da onu vandallar tarafından yakılan köyden kurtarıp, atın terkisinde uzaklara götürüyordum ve bir geceyi birlikte bir mağarada, ateşin yanında geçiriyorduk. Bu tarih kitapları merakı bana bir iş de buldurdu, biriktirebildiğim parayı kitaplara yatırıyordum. Evdeki boş şişeleri, okunmuş eski kitapları, hamamın sokağındaki sarrafa satıp, yeni kitaplara kaynak yaratıyordum. Okulda öğrendiğimi sandığım dili, bu birbirinden farklı kitaplar, bambaşka bir biçimde öğretiyor insana; bir yandan da hiçbir edebî değeri olmasa da notlar alıp, yazmaya başladım.

Alt caddedeki kitapçıda sürekli karşıma çıkan tezgâhtar kızla samimi olmuş-tuk, hem hoşlandım da. Ara sıra parasını almadan da kitap veriyor, “Aman kırıştırmadan oku, getir.” diyordu. Bir gün bana “Buraya biri lâzım, çalışır mısın, konuşayım mı patronla? dedi. Havalara uçtum. Hem o kitaplarla hem de Nuray’la bir arada olmak fikri hoşuma gitmişti. Babama da “İş buldum.” demek... Ayla’nın yerini Nuray almıştı artık; her gün sabahdan akşama kadar, rafları düzenliyor, arada birlikte mola veriyor, akşam dükkânı kapatıp el ele Beyoğlu turu atıyorduk. Bulduğumuz boşluklarda, yazdığım kısa öyküleri okuyup, üzerinde tartışıyorduk.

Uzun süre orada çalıştım ve günümün büyük bölümünün onunla geçmesi çok güzeldi. Elini tutmam sadece on günümü almıştı. Tüm Beyoğlu sokaklarını onunla dolaştım. “Şu üstteki çatıyı görüyor musun, onu almalı ve orada yaşamalıyız.” dedi bir gün Nuray. Alışmıştım artık, o gün çatıyı alıp yerleşir, ertesi gün Avustralya vatandaşı olmak için başvururduk Nuray’ın düş dünyasında. Deli mi yoksa çılgın mı demeliyim, bilmiyorum ama farklıydı işte. Bazen her söylediği düş gibi, bazen de bu manyak dünyada çok gerçek geliyordu bana. Yine masallarla gerçekler sarmalı içindeydim.

“Evlenelim mi?” dedi bir gün. Sanki kafamın içinde bir ışık yakmış ve yok saydığım tüm gerçekler çırılçıplak ortaya çıkmıştı. “Seninle masal gibi bir düğün yaparız, masal kitapları satan bir de dükkân açarız.” İşte bunlar ne düşlemeye ne de gerçeğe sığmadı kafamda; bir kitapçıda, üç kuruşa bulduğum iş, evdeki huzuru sağlayıp, yeni bir masal dünyası yaratmış olsa da ayrıldık Nuray’la ve tabii kitapçıyla. Tarih merakım da bitti...

Bir sabah, evde biriken bütün kitapları yüklenip sarrafa taşıdım ve sattım. Selim’im dik bir yokuştaki küçük dükkânına girdiğimde şaşkınlıkla yüzüme baktı “Bu sefer ayaklı kitaplık gibisin.” dedi gülerek. Kambur ve küçücük bir adamdı Selim; “Sen hem kitapları biliyorsun hem ticareti, yardımcı lazım bana, sabah dükkânı açarsın, çayı demlersin. Gelen giden az zaten, çalışır mısın?” dedi. Babama “çalışıyorum” demek evdeki huzuru da sağladığı için ve biraz da kitap kokusunun bana verdiği huzur için kabul ettim. Kariyerimde büyük gelişme olmuştu; ilk kitapçıda ikinci tezgâhtar, burada tek adamdım.

“Hem belki Selim dükkânı bana bırakır; yaşlı ve yorgun adam ne de olsa.” diyordum. Dükkânın bir anahtarı da bendeydi ve Selim bazen öğleye doğru geliyor, gün batmadan çıkıyordu.

Her sabah dükkânı açıyor, çayı demliyor ve Selim gelmeden Kalem’in masasını veriyordum. Kalem, dükkânın şişman ve tembel kedisi. Genellikle girişteki tezgâhın üzerinde, zaman zaman da gerideki tozlu ansiklopedilerin arasında uyuyarak ölmeyi bekleyen ve hiç “miyav” duymadığım Kalem, sanki 18. yüzyıldan beri oradaydı; masallardaki bilgilerden biri kedi kılığına girmiş ve sanki gece el ayak çekildikten sonra, küçük tel gözlüğünü burnunun üzerine koyup, raflardan seçtiği kitapları okuyormuş gibi gelirdi bana; çünkü temizlik zamanlarında en üst raftan kitaplarda tüylerini bulurdum. Bir süre, hangi türden kitapları seçiyor diye araştırma bile yaptım. Gri ve yer yer kızılımsı uzun tüyleri olan tekir kedi, sadece Selim bir şey anlatırken kafasını kaldırıp onu dinler gibi bakardı. Diğer zamanlarda altındaki kitabı çekseniz ağır hareketlerle bir alttakinin üzerine yerleşir, kuyruğunu etrafında döndürüp top gibi olur ve gözleri kapalı, düşünmeye devam ederdi.

Bir de dükkânın müdavimleri vardı; ortalama haftada bir uğrayan, hiç tanımadığım yazarların, şairlerin kitaplarını soran müdavimler. Arada bir elinde bir tabak yaprak sarması ile gelen Meliha mesela... Selim’e platonik bir bağı olduğunu ve Selim’in de farkında olup, idare ettiğini biliyorum. Kitapları karıştırır, Selim’le havadan sudan sohbet eder, arada bir -okuduğunu sanmıyorum- birkaç ucuz kitap alırdı. Saffet Bey de bu müdavimlerden biriydi. İlk zamanlar çok sinirlendiğim; “Çocuğum, Selim yok mu?” diye dükkâna gelen çatık kaşlı, aksi görümlü bu adama zamanla ısındım. “Çocuğum” beni rahatsız etmemeye başladı. Bir sabah kapı üzerindeki çingırağı tıngırdatarak daldı yine dükkâna. Derin bir nefes aldı ve kaygılı bir sesle “Bir Dostoyevski arıyorum ama bulamıyorum. Selim bulsun onu bana. Bak şuraya yazıyorum, gelince veriver.” dedi. Uzattığı notu aldım, okumadan rafın kenarına bantladım. Dönüp çıkmaya hazırlandığı sırada “Çay demledim, içer misiniz?” dedim. Gülümsedi, “Olur çocuğum, hem çok güzel sordun. Ben de biraz nefeslenirim.” dedi. Dipteki sandalyeyi üzerindeki kitapları alıp, tezgâhın yanına çektim. İlk kez 7-8 kelimedenden fazla konuşacaktık. “Kalem, nasılsın oğlum?” dedi Saffet Bey. O kimseye yüz vermeyen Kalem, yavaşça doğruldu, tüm bedeniyle kış uykusundan uyanmış gibi gerindi ve Saffet Bey’in kolunu koklayıp kucağına atladı. Her sabah masasını veren, üzerinde yattığı kitaplara rahatsız olmasın diye dokunmayan ben, hiç cevap alamamıştım bu hayvandan; ben yokmuşum gibi davranırdı. Damarları yaşlılık lekeleri arasında mor nehirler gibi görünen, ince uzun parmaklarının tüm eklemleri belirgin buruşuk eli, Kalem’in boynu ve kulakları arasında gezinirken anlatmaya başladı Saffet Bey. Büyükelçi olarak neredeyse tüm dünyayı gezmiş ve her bir ülkeden, yüzlerce anıya sahip yürüyen bir ansiklopedi gibiydi adam. Adını bile duymadığım ülkelerdeki günlerinden anılar anlattı. Ve Rusya’da tanıştığı, âşık olduğu, meslekten ayrılıp evlendiği kadın. “Zaten emekliliğim gelmişti ve çok sıkılmıştım gezmekten; işten yaşamaya,

aşka zaman bulamadan geçen otuz iki yıl.” dedi. “Uzun zaman...” dedim. On iki yıl olmuş onu kaybedeli; kitaba, okumaya alıştıran da karısı olmuş onu. “Çok mu okurdu?” dedim. “Sadece okumaz, yazardı da!” dedi. “Kendi masal kitaplarının akademideki imza gününde tanıştım onunla; Moskova’da. Masallar yazan bir insanın dünyasının çok büyük olduğunu da o zaman anladım, büyülenmişim âdeta. Eğer masalları seviyorsan, diğer insanlardan çok öndesin demektir.” dedi. Suskun dinlediğimi görünce, “Masallar çocuklar için sanılır.” dedi. “Batılılar çok masal üretmişler, neden biliyor musun? Çocukların dünyası kocamandır, onu masallarla beslemek, büyüdüğünde gerçek dünyanın kısır gerçekleri içinde kalmasın, hayal etmeyi unutmasın diye gereklidir, yani masal deyip geçme.” dedi. Masaldaki “yalan” yaftasını yeniden düşündürdü bu sözler bana. Nedense, Nuray’ı düşündüm yine. “Masallara hiç bu gözle bakmamıştım.” dedim, öyleydi de...

Selim dükkân kapısının üzerine asılı küçük zili çınlatarak içeri girdiğinde Saffet Bey yavaşça yerinden kalktı, “Dalmışız yahu sohbete, senin bu çocuk pek akıllıymış, söyleştik güzel güzel, sen bakıver şu kitaba!” diye notu işaret etti ve “Sağlıcakla” deyip çıktı dar kapıdan. Selim’e bıraktığı notu verdim. “Ne anlatıyordu sana?” dedi Selim: “Bu kez doktor muydu, Gazeteci mi?” Şaşkın bir ifadeyle yüzüne baktığımı görünce devam etti: “Tabii ya ne anlattıysa inandın değil mi? Yüzlerce hikâyesi vardır. Bu Dostoyevski, çok önemli onun için; bir Rus kadına âşık olmuş çünkü Eyüp Parkı’nda. Platonik yani kadının haberi bile yok, her anlattığı hikâyesinin içinde o kadın vardır Saffet’in. Kılıktan kılığa, kimlikten kimliğe giren o kadın karakter. Ne meslekler anlatır ne maceraları vardır dünyanın her yerinde inanamazsın.” Kendine bir çay doldurup anlatmaya devam etti: “Asıl mesleği terzilik; çok güzel ceket kesermiş gençliğinde, çok önemli müşterileriyle sohbetinde dinlediği parçaları şimdi kendi hayalinde, kendi hikâyeleri olarak anlatır durur. Uçsuz bucaksız hayal dünyasını yaratmış ama zararsız ve çok iyi bir adamdır. Haftaya geldiğinde... Bak, şu kitabı; ‘İşte geldi kitabınız’ diye vereceksin, o da biliyormuş gibi ortalarında bir sayfayı açacak, dikkatle okuyacak ve ‘Beni çok mutlu ettiniz; Anastasya’nın ölümü... bu bölüm hiçbir baskısında yok.’ diyecek. Sen de onun oyununa katılıp, çok sevindim der ve kitabı alıp tekrar rafa koyarsın.” “İyi de bu bir Peyami Safa Selim ağabey!” dedim şaşkın. “Hiç fark etmez, bazen Peyami, bazen Yakup Kadri; o ne istiyorsa onu görüyor kitabın içinde...”

O akşam sürekli Saffet Bey’i ve bana anlattıklarını düşündüm; olmayan bir, hatta onlarca yaşamı, böyle inandırıcı anlatan bir adam, müthiş bir yazar olabilirdi diye düşündüm. Ya şu masallar için söyledikleri... O bir palavracı değil, bilge biriydi; Kalem de bu bilgeliği keşfetmiş olmalı. Zaten bu kediler garip hayvanlardır. Şimdi Nuray’ı aramalı, belki o çatı katına taşınmalı ve Kalem gibi bir kedi almalıyım.